

Катаракта — хвороба очного кришталіка

Рекомендації
для пацієнтів

За підтримки компанії

Зміст

Що таке катаракта?

02-03

Час навідатися
до лікаря, якщо

04

Здоровий кришталик
та хворий

05

Що відбувається
в кришталіку й чому

06-07

Ви прийшли до лікаря

08

Оперувати чи
не оперувати

09

Як затримати
розвиток катаракти

10

Звідки беруться
антиоксиданти

11-13

Продукти, що
допомагають
дбати про очі

14-15

Катаракта — це процес помутніння і потемніння очного кришталіка. Це захворювання нерозривно пов'язане зі старінням організму, тому основна категорія пацієнтів — саме літні люди (90%).

Людина, що має катаракту, бачить світ ніби крізь морозне або затуманене скло. Стає складніше читати, керувати автомобілем (особливо вночі), спостерігати за виразом обличчя співрозмовника.

Катаракта може розвиватися і як вторинна хвороба — на це впливають спадковість, травми та запалення, метаболічні розлади або опромінення.

За даними ВООЗ на катаракту страждає більше ніж 70% населення у віці старше за 72 роки та близько 20% у віці 40–60 років. Катаракту розглядають не лише як офтальмологічну проблему, а й соціальну.

❗ Важливо мати загальне уявлення про симптоми катаракти та ризики, що виникають через відсутність лікування.

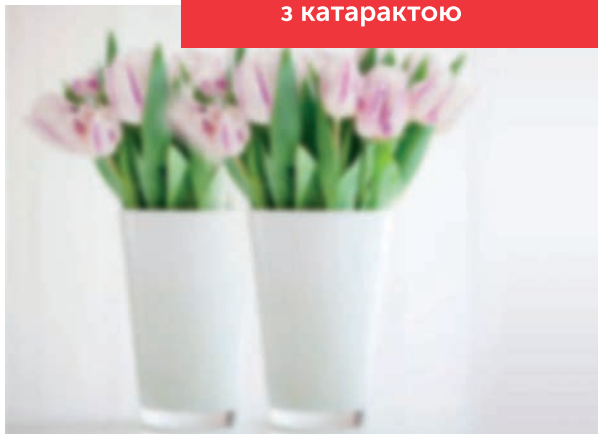
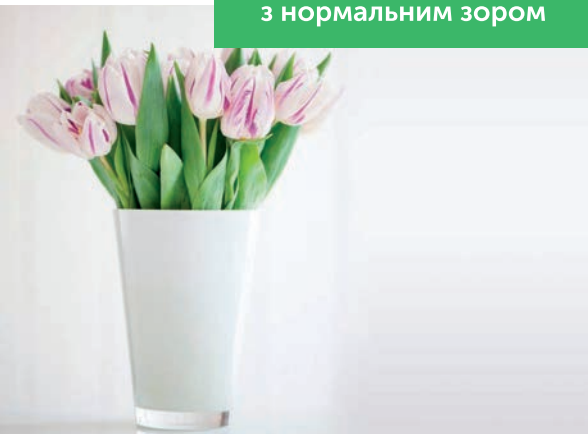
Катаракта прогресує поступово, тому своєчасні й регулярні обстеження дуже важливі.

Так бачить людина
з нормальним зором

Так бачить людина
з катарактою

Час навідатись до лікаря, якщо

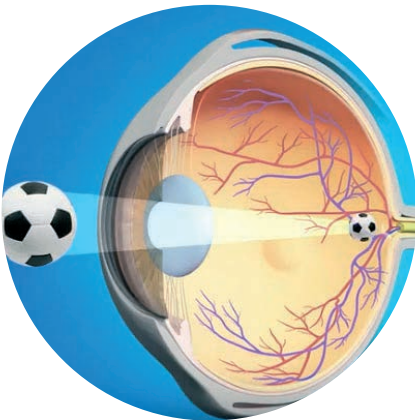
- бачите розпливчасту, розмиту, нечітку картинку, ореол навколо предметів
- погіршилося нічне бачення (вам важко вночі контролювати автомобіль)
- стали чутливими до світла й відблисків: проміння від сонця, лампи, автомобільних фар здається занадто яскравим
- зображення, яке ви бачите, подвоюється, а то й помножується
- все, що бачите, перестає бути яскравим та втрачає контрастність
- часто миготить перед очима
- musíte щоразу міняти окуляри чи контактні лінзи

Здоровий кришталик...

Кришталик ока — це нерухома еластична лінза, що міститься навпроти зіниці, за райдужною оболонкою. Лінза прозора, бо складається в основному з білків — 35% і води — 65%. Її покриває капсула. Під передньою поверхнею капсули — шар епітелію, який потрібен для здійснення обміну речовин.

Призначення кришталика — переломлювати світло та фокусувати зображення на сітківку. Стаючи то більш, то менш опуклим, він «наводить різкість». Через очний нерв зображення передається в мозок — людина бачить.

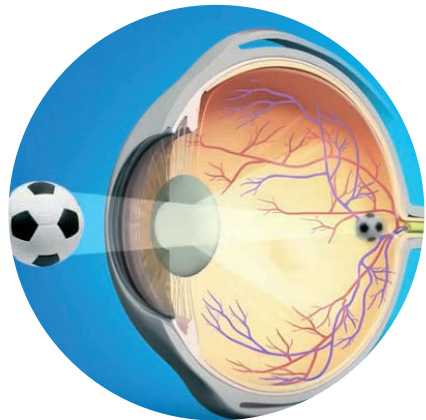
Так пропускає світло здоровий кришталик – на сітківці відбивається чітке зображення предмета.

...і хворий

Коли обмінні процеси в організмі порушуються, ядро кришталика (а також капсула) ущільнюється й склерозується, утрачає прозорість і передає на сітківку все нечіткіше зображення.

Так пропускає світло кришталик з катарактою — зображення на сітківці розмите.

Що відбувається в кришталіку й чому

В оці з віковою катарактою відбуваються зміни хімічного складу кришталіка – зменшується кількість вітамінів, знижується активність ферментів, виникає дисбаланс амінокислот тощо.

У ньому утворюються й накопичуються токсичні сполуки, що призводять до незворотних змін білків – складових кришталіка.

Особливу роль відіграє зниження в ньому активності ферментів антиоксидантного захисту та зменшення концентрації природних антиоксидантів – вітамінів А, Е, глутатіону та ін.

Розвиваючись, катаракта змінює колір зіниці: замість чорного він стає сіруватим, сірувато-білим, молочно-білим. Кришталік мутнішає поступово, і це може тривати від 4 до 15 років. Задавлену хворобу – збляклу зіницю – можна визначити навіть без спеціального обладнання.

Катаракта виникає в одному оці або обох, притому вона не переходить з одного ока на друге.

Найсуттєвішим фактором, який провокує небезпечні внутрішні зміни в кришталіку, є ультрафіолетове випромінювання.

На причини виникнення набутих катаракт указує їхній поділ на групи:

вікові (старечі, сенільні) — пов'язані зі «зношуванням» організму

ускладнені — через запалення судинної оболонки ока (увеїт), значну короткозорість, пігментну дегенерацію сітківки, глаукому та деякі інші очні захворювання

травматичні — внаслідок тупої травми чи контузії або проникаючого поранення очного яблука

променеві — пов'язані з ушкодженням кришталика променевою енергією, зокрема професійні (катаракта складувів тощо), рентгенівські, радіаційні

токсичні — серед них і медикаментозні, що формуються як побічний результат тривалого приймання ліків: кортикостероїдів, антималярійних препаратів, статинів тощо

спричинені загальним захворюванням організму — цукровим діабетом, гіпотиреозом, порушенням обміну речовин

спадкові — якщо катаракта була у вашої бабусі або мами, велика ймовірність, що вона може виникнути й у вас (спадковість вікової катаракти – 59%).

Ви прийшли до лікаря

Офтальмолог або окуліст обов'язково запитає у вас:

- Які негаразди ви помітили зі своїм зором і коли?
- Ці симптоми тимчасові чи постійні?
- Як ви реагуєте на яскраве світло?
- Чи гірше ви бачите під час читання, шиття, виконання іншої роботи, за кермом автомобіля?
- Чи мали ви коли-небудь очну травму або хірургічне втручання на оці?
- Чи діагностували у вас коли-небудь очні хвороби?
- Чи отримували ви променеву терапію на голову або шию?
- Які ліки приймаєте зараз?

Комплексне медичне обстеження очей включає вашу історію здоров'я, візуальне обстеження очей та інструментальну діагностику. Діагноз встановлюється на основі комплексної оцінки, зважаючи на фактори ризику:

- вік
- стать
- спадковість
- наявність цукрового діабету
- вплив ультрафіолету та радіаційного опромінення
- вживання стероїдів.

❗ Рання діагностика, дієта та замісна ензимотерапія (використання ферментів як лікарських засобів) можуть зупиняти прогресування початкової катаракти та навіть сприяти її регресу.

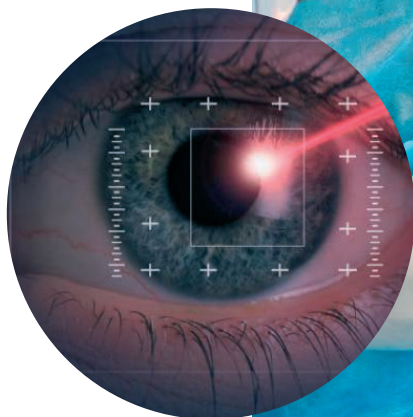
Оперувати чи не оперувати?

Хірургічне видалення катаракти залишається єдиним ефективним методом лікування для відновлення і підтримки зору.

Питання щодо хірургії катаракти вирішується суто індивідуально, з ретельним урахуванням усіх факторів — показань, протипоказань та ваших індивідуальних особливостей.

Основне показання до хірургічної операції — стан зору, який більше не задовольняє ваших потреб, тому операція з великою ймовірністю дасть поліпшення зору.

Операції з видалення катаракти проводять з 1949 року. Тепер вони вважаються безпечними та ефективними.

Як затримати розвиток катаракти

носити сонцезахисні окуляри та головний убір, щоб захиститися від ультрафіолетового випромінювання

відмовитися від паління

раз на два роки відвідувати окуліста, якщо вам 60 років і більше

налагодити правильний раціон і режим харчування

підтримувати фізичну активність

Раціон має включати зелені листові овочі, фрукти та інші продукти, що містять антиоксиданти — речовини, які послаблюють руйнівні процеси в організмі. У процесі обміну речовин і під впливом негативних чинників у людському організмі утворюються так звані вільні радикали — активні форми кисню. Ці молекули з непарною кількістю електронів, щоб відновити свою повноту, відбирають електрони в інших молекул. Запускається ланцюжок негативних внутрішньоклітинних змін — зруйновані клітини не можуть повноцінно функціонувати, уражаються тканини й органи. Люди на хворіє.

! Ураження клітин і порушення в них обмінних процесів під впливом вільних радикалів називаються оксидативним (окислювальним) стресом.

Переривати ланцюжок окислювальної реакції і пом'якшувати вплив вільних радикалів допомагають речовини — антиоксиданти.

Звідки беруться антиоксиданти

Основним джерелом антиоксидантів є свіжа рослинна їжа, адже вони захищають і самі рослини, убезпечуючи від ультрафіолетового випромінювання й інших природних загроз.

Сполуки з антиоксидантним ефектом — поліфеноли (флавоноїди, антоціани та ін.), каротиноїди, вітаміни, жирні кислоти тощо.

— Каротиноїди

Містяться в жовтому болгарському перцю, абрикосах, моркві, авокадо, шпинаті, а також у свинячій, яловичій, курячій печінці, рибацькому жирі, черемші, калині, зеленому пір'ї часнику. Близько 700 каротиноїдів є в природі, але тільки близько 30 потрапляють у людський кровотік і тільки два — лютеїн і зеаксантин — досягають сітківки ока.

— Лютеїн

Жовто-помаранчевий пігмент, споріднений з бета-каротином. Накопичується в сітківці й у такий спосіб робить очі менш уразливими. Джерело лютеїну — шпинат, листовий салат, цибуля-порей, горох, яєчний жовток, червоний солодкий перець.

— Зеаксантин

Жовтий рослинний пігмент з групи каротиноїдів. Не синтезується в організмі, утворюється з лютеїну в очній сітківці, надходить винятково з харчовими продуктами.

Принципово! Для всотування в кишківнику каротиноїдів потрібні харчові жири, тож до їжі слід додавати оливкову чи іншу олію.

— Антоціани

Барвні речовини синього, червоного, фіолетового кольору, не синтезуються і не накопичуються в організмі, надходять з їжею. «Рекордсмен» за вмістом антоціанів – чорниця: у 100 г ягід міститься 4220 мг антоціанів і 110 мг лейкоантоціанів.

❗ Антоціани відіграють роль фотопротекторів (світлофільтрів, що нейтралізують ультрафіолетові хвилі) й антиоксидантів, допомагають організмові долати стрес на клітинному рівні та зміцнюють стінки дрібних судин.

— Вітамін С

Головний захисник судин. Є в чорницях, апельсинах, ківі, полуниці, броколі, перцю, гірчиці. Добова доза вітаміну міститься в одному апельсині.

— Вітамін Е

Запобігає дистрофічним змінам сітківки та райдужної оболонки ока, появи очних пухлин.

Джерело вітаміну Е — горіхи, курага, насіння.

Добова норма міститься в 100 г ліщини або столовій ложці проростків пшениці.

+

❗ Організм не може відкладати вітаміни про запас.
Тому головне – не кількість спожитих за один раз вітамінів, а регулярне отримання їх у добовій нормі.

Сама тільки їжа не може задовольнити потреби в антиоксидантах. Наприклад, середня добова норма лютеїну для людського організму – всього 5 мг, а зеаксантину – 1 мг. Але щоб отримати її, слід з'їсти майже 2 кг моркви!

Тому, крім природних антиоксидантів, слід вживати ще й синтезовані, у формі спеціальних БАДів і аптечних препаратів. Їх порекомендує ваш лікар.

Цінні харчові продукти, що допомагають дбати про очі

— Петрушка

Каротиноїди, що в ній містяться, у природі захищають рослину від ураження УФ-випромінюванням, а в організмі людини діють як антиоксидант і захищають клітини від руйнівного впливу вільних радикалів.

— Шпинат

Містить лютеїн та зеаксантин, що знижують ризик розвитку очних хвороб.

— Яйця

Багаті на вітамін А (ретинол) та лютеїн.

— Солодкий болгарський перець, гарбуз, буряк, абрикоси, диня

Містять вітаміни А й С, а також бета-каротин, що сприяє підсиленню імунітету, відновленню та гоєнню тканин.

— Апельсини, лимони, грейпфрути

Джерела вітаміну С, що перешкоджає розвитку катаракти.

— Горіхи

Мають у складі омега-3 кислоти й вітамінів Е.

— Печінка

Джерело вітамінів А, В, D, Е, К, кальцію, заліза, хрому, цинку. Гепарин у складі продукту усуває ризик тромбів і покращує згортання крові. Синтезований

гепарин є в очних краплях для зволоження та захисту рогівки, заспокоєння подразнення. Однак слід пам'ятати, що вітамін А накопичується в організмі, його надлишок може спричиняти захворювання печінки, головний біль, гіперемію, «курячу сліпоту».

— Сочевиця, боби, квасоля, горох

Багаті на флавоноїди й цинк, які захищають очну сітківку й запобігають віковій макулодистрофії (ВМД) й катаракті. Не слід перевищувати норму 100 мг цинку на день.

— Здорове харчування має також включати:

- молочні продукти (знежирені або з низьким умістом жирів)
- білкові продукти (пісне м'ясо, риба, яйця)
- олію (соняшникову, оливкову, ріпакову, кунжутну та ін.).

Обмежити споживання:

- цукру (норма 25 г або 5 чайних ложок);
- солі (норма 5 г на добу або чайна ложка);
- насичених жирів (масла, смальцю, сала).

❗ Виключити з харчування трансжири — гідрогенізовані олії, кулінарні та кондитерські жири, маргарини.

Інформація надана на правах реклами.
Дієтична добавка.
Не є лікарським засобом.

Профілактика катаракти спрямована на зниження впливу сонячного опромінення, зменшення або припинення куріння та, можливо, збільшення вживання вітамінів та антиоксидантів.

❗ Бачити навколишній світ, рідні обличчя – велике щастя. Будьте уважні до стану свого зору, турбуйтеся про здоров'я очей!